

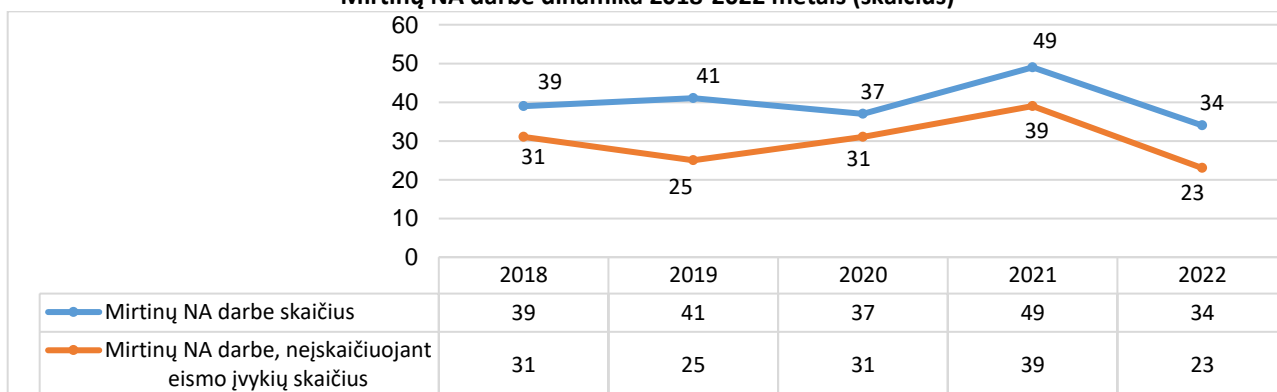
2022 METŲ ATASKAITA APIE DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS BŪKLĘ IR DARBO KODEKSO, DARBUOTOJŲ SAUGĄ IR SVEIKATĄ BEI DARBO SANTYKIUS REGLAMENTUOJANČIŲ ĮSTATYMŲ AR KITŲ NORMINIŲ TEISĖS AKTŲ VYKDYMĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮMONĖSE

NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ DARBE ANALIZĖ

2022 m. Lietuvos Respublikoje įvyko 5074 nelaimingų atsitikimų darbe (toliau – NA darbe), iš jų: 4894 – lengvi, 146 sunkūs ir 34 mirtini NA darbe.

Mirtinų NA darbe skaičius, neįskaičiuojant įvykių, įvykusių dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų (toliau – tekste taip pat ir eismo įvykis), kurių kontrolės ir prevencijos priemonių įgyvendinimo funkcijos nėra priskirtinos VDI kompetencijai 2022 m., lyginant su 2021 m., sumažėjo 16 atvejų (arba 41,0%) ir buvo mažiausias per visą Lietuvos Respublikos atkurtos nepriklausomybės laikotarpį.

Mirtinų NA darbe dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

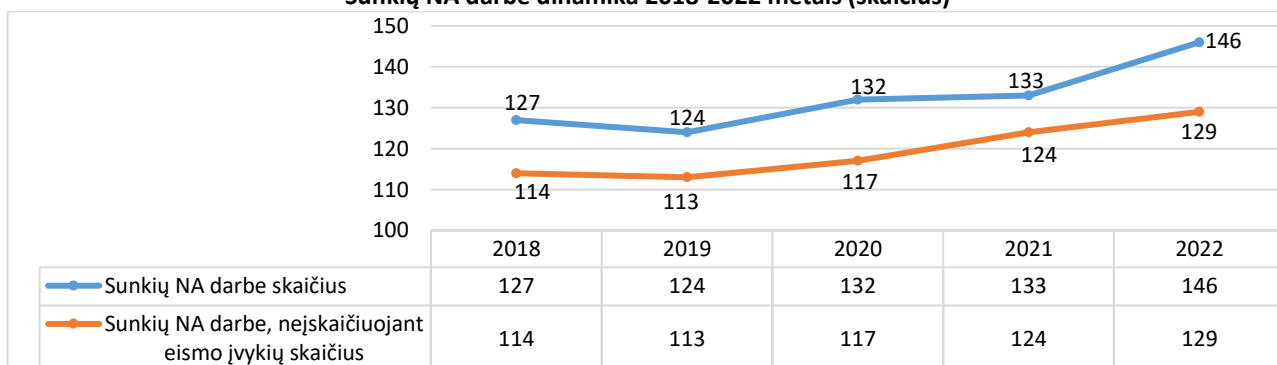

2020 m., prasidėjusios COVID-19 pandemijai bei ligos plitimui užkardyti įvestų ribojimų pasėkoje, 2017-2019 m. periode mirtinų NA darbe dinamikoje vyravusi rodiklių mažėjimo tendencija nutrūko. 2022 m., 2021 m. atšaukus COVID-19 ligos plitimui užkardyti įvestų ribojimus, mirtinų NA darbe rodikliai stabilizavosi 2019 m. lygyje

2022 metais eismo įvykių metu žuvo 11 darbuotojų, iš jų transporto ir saugojimo ekonominės veiklos rūšies (toliau – EVR) įmonių grupėje žuvo 7 darbuotojai. Eismo įvykių metu po 1 darbuotoją žuvo augalininkystės ir gyvulininkystės, medžioklės ir susijusių paslaugų veiklos (toliau tekste - žemės ūkis), vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo, didmeninės ir mažmeninės prekybos, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos EVR įmonių grupėse.

2022 m. sunkių NA darbe dinamikoje išlieka rodiklių didėjimo tendencija.

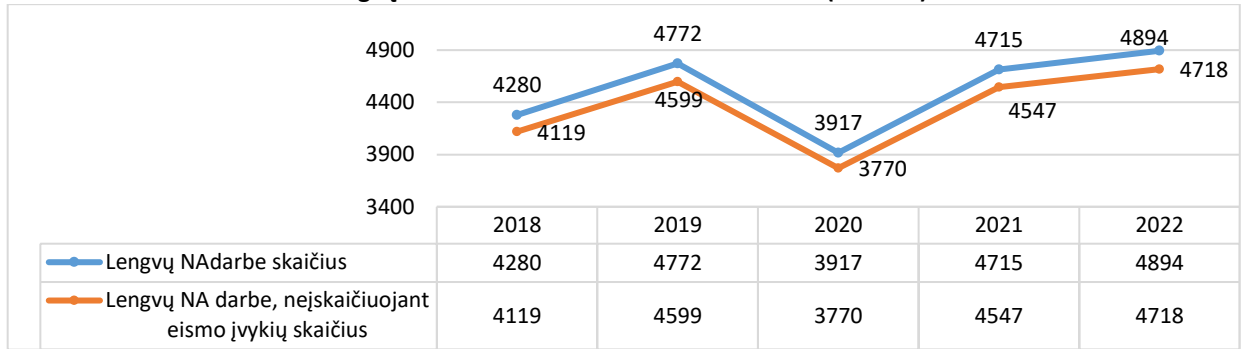
Sunkių NA darbe dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

Tokios sunkių NA darbe tendencijos sąlygoja išliekanti 2020 – 2021 m. COVID-19 ligos plitimui užkardyti įvestų ribojimų įtaka bei tikėtina sunkių ir lengvų NA darbe koreliacija.

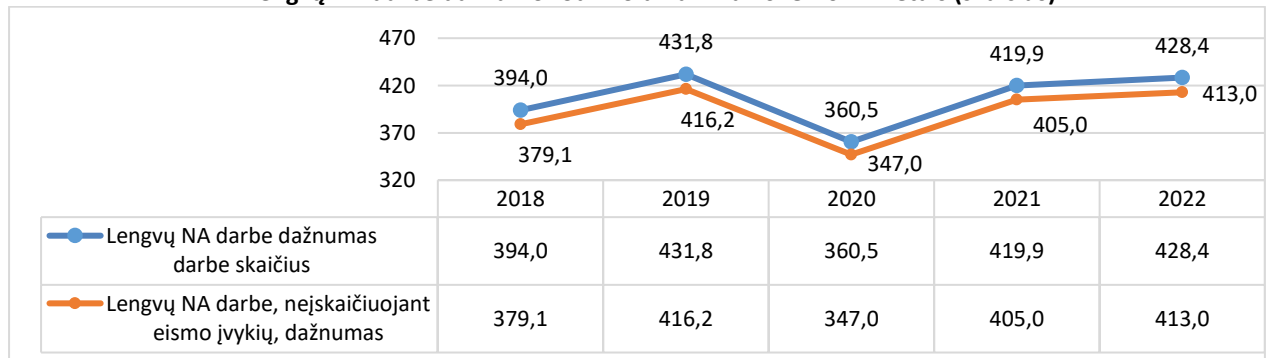
Lengvų NA darbe skaičius 2022 metais taip pat didėja (padidėjo 2,0%).

Lengvų NA darbe dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

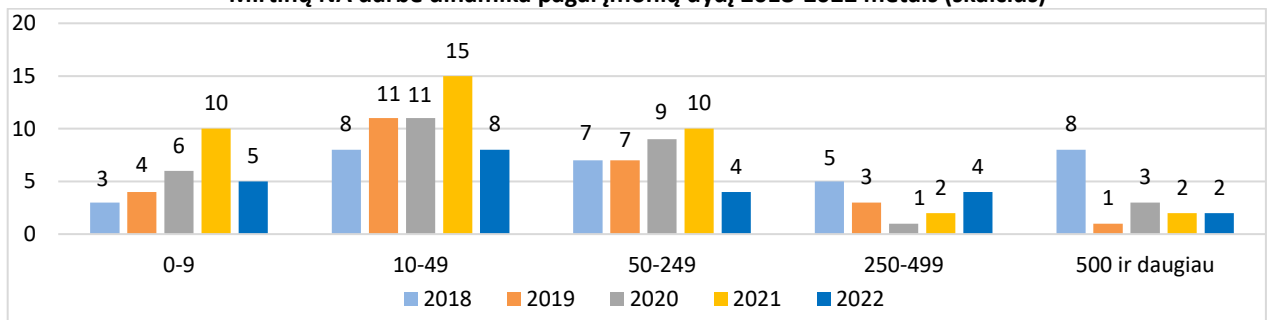
Įvertinant, kad Europos Sąjungos šalių narių nemirtinų NA darbe dažnumo rodiklio vidurkis yra apie 1500 (2020 m. – 1466,34) reikia pastebėti, jog lengvų NA darbe dažnumo rodiklio reikšmės Lietuvoje santykinai išlieka labai nedidelės.

Lengvų NA darbe dažnumo rodiklio dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

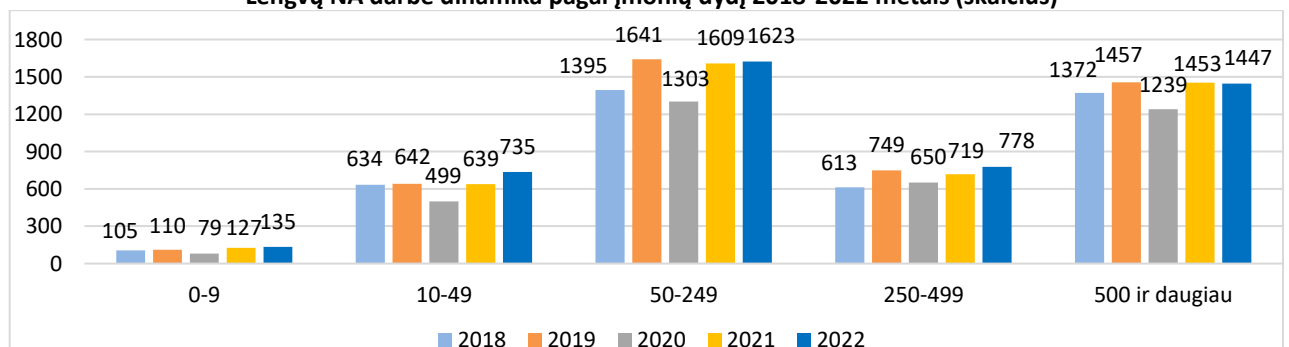
Mirtinų ir lengvų NA darbe dinamika pagal įmonių dydį 2022 m. atspindi bendrąsias NA darbe tendencijas: mirtinų NA darbe skaičius mažėja beveik visose įmonių grupėse, lengvų NA darbe – didėja beveik visose įmonių grupėse.

Mirtinų NA darbe dinamika pagal įmonių dydį 2018-2022 metais (skaičius)

Įmonių, kuriose dirba nuo 250 iki 499 darbuotojų, grupėje mirtinų NA darbe skaičius 2022 metais lyginant su 2021 m. padidėjo iki 4 atvejų, tačiau iš jų 3 atvejais darbdaviui privalomai vykdytinų teisės aktų pažeidimų, kurie būtų sąlygoję įvykius darbe nenustatyta.

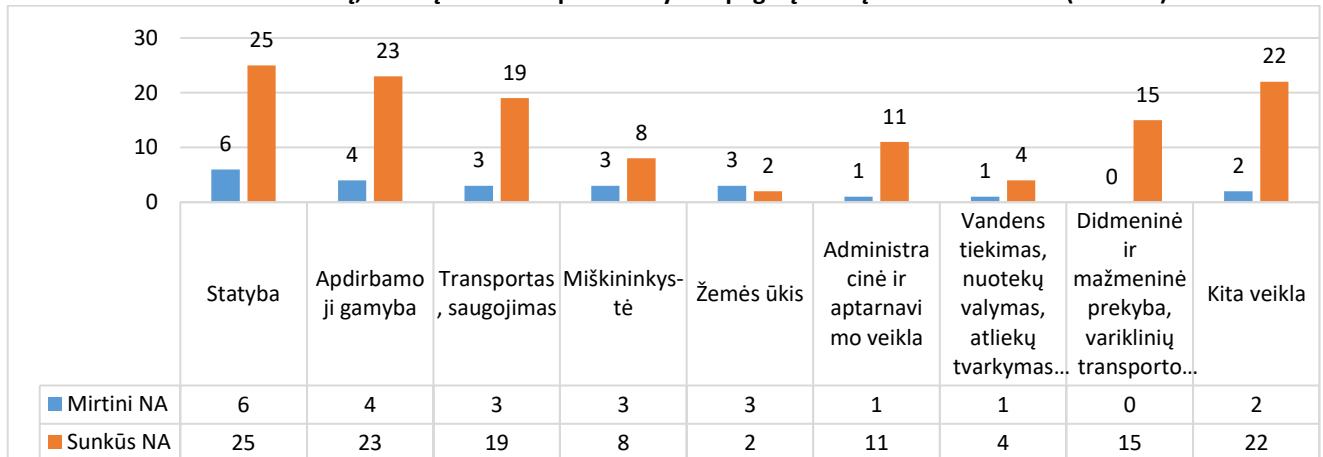
Lengvų NA darbe dinamika pagal įmonių dydį 2018-2022 metais (skaičius)

Net ir atsižvelgiant į mirtinių NA darbe įmonių, kuriose dirba iki 9 darbuotojų, grupėje skaičiaus mažėjimą 2022 m. (50% lyginant su 2021 m.), tačiau įvertinus VDI inspekcinės veiklos poveikio, dėl mažo darbuotojų skaičiaus įmonėse, ribotumas, aptarti mirtinių NA darbe statistiniai rodikliai suponuoja apie informacinės – šviečiamosios tiek VDI, tiek ir kitų socialinių partnerių veiklos plėtros šiai tikslinai grupei būtinumą

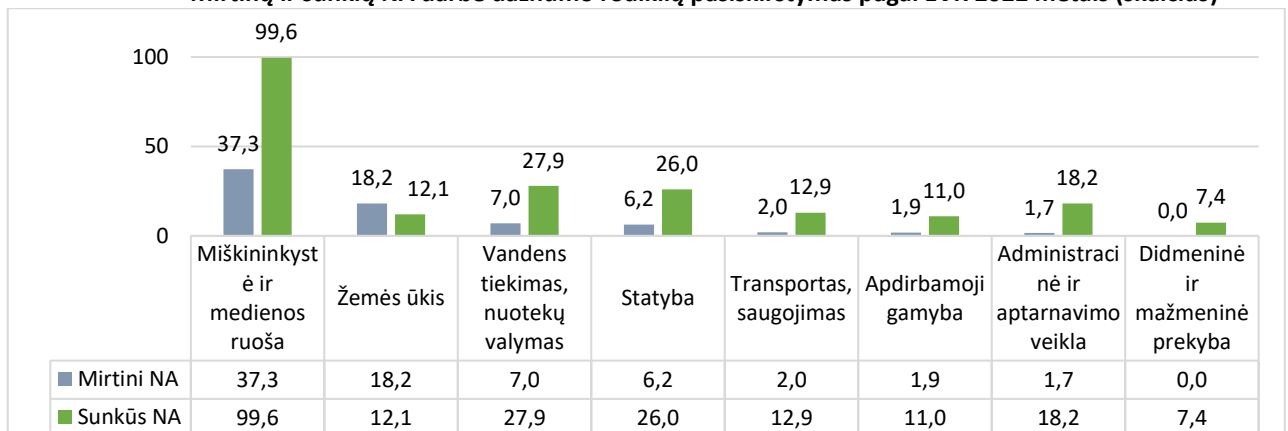
2022 metais pavojingiausios mirtiniams ir sunkiems NA darbe įvykti buvo statybos, apdirbamosios gamybos, transporto ir saugojimo, miškininkystės ir medienos ruošos (toliau tekste – miškininkystė), žemės ūkio, didmeninės ir mažmeninės prekybos EVR įmonės. Šių EVR įmonėse 2022 metais įvyko 82,6% mirtinių ir 71,3% sunkių NA darbe.

Mirtinių, sunkių NA darbe pasiskirstymas pagal įmonių EVR 2022 metais (skaičius)

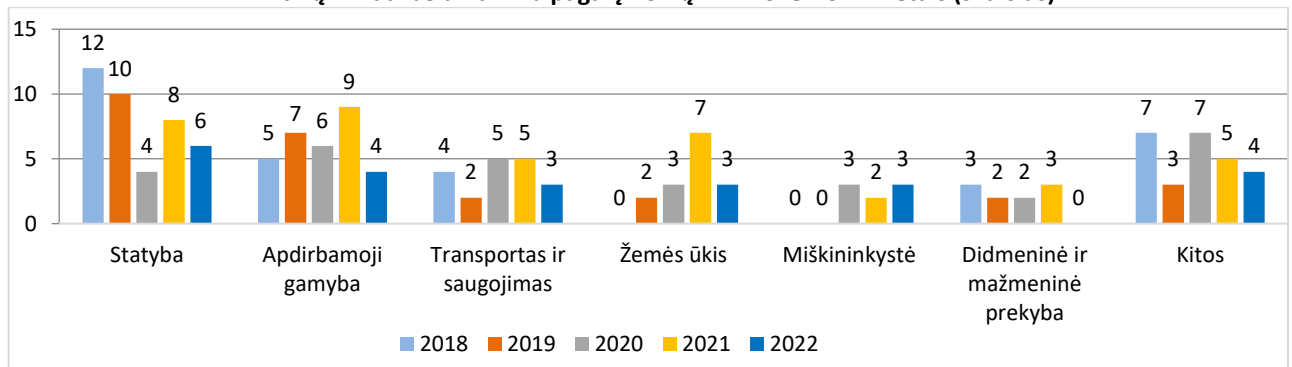
Mirtinių NA darbe dažumo rodiklių pasiskirstymas taip pat leidžia konstatuoti, kad pavojingiausiomis 2022 metais buvo miškininkystės, žemės ūkio, vandens tiekimo, nuotekų valymo, statybos, transporto ir saugojimo, apdirbamosios gamybos EVR įmonės.

Mirtinių ir sunkių NA darbe dažumo rodiklių pasiskirstymas pagal EVR 2022 metais (skaičius)

Mirtinių NA darbe dinamika pagal įmonių EVR 2018–2022 metais atspindi bendrąsias mirtinių NA darbe tendencijas – mirtinių NA darbe skaičius mažėjo beveik visose pavojingiausiose NA darbe įvykti EVR.

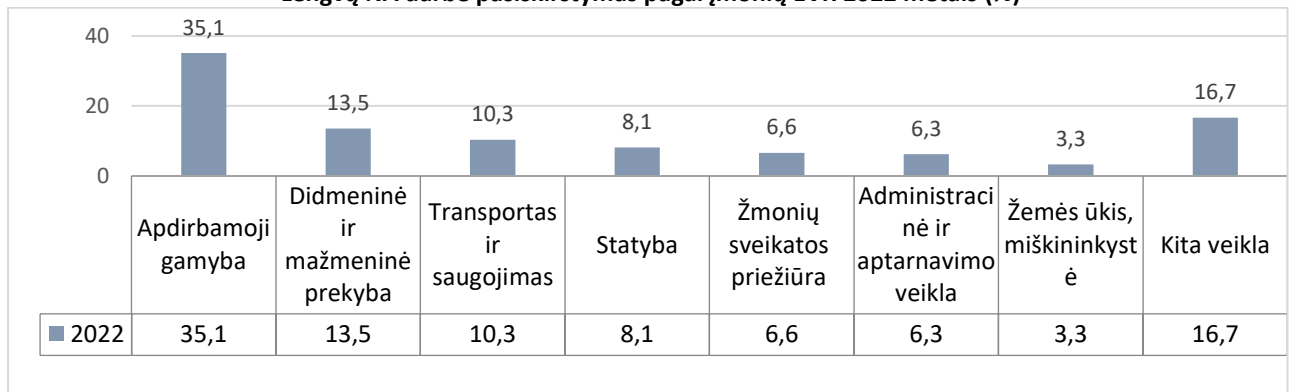
Mirtinių NA darbe dinamika pagal įmonių EVR 2018-2022 metais (skaičius)

Statybos, žemės ūkio bei miškininkystės EVR įmonėse mirtinų NA darbe bendra 2018–2022 m. periodo tendencija ženkliai varijuoja, tačiau įvertinant aukštus mirtinų ir sunkių NA darbe rodiklius, galima akcentuoti, kad NA darbe proveržio pasireiškimo tikimybė, sąlygojama išskirtinų aptariamų EVR pavojingumą nulemiančių faktorių (vykdomų statybos darbų specifikos, mobiliose darbo vietose itin greit besikeičiančių rizikos veiksnių, jų suvokimo bei įvertinimo (ypač organizuojant darbus aukštyje) problemiško, apspręsto tiek darbuotojų, tiek ir vadovaujančio personalo profesinės ir darbinės patirties trūkumo, išskirtinai plataus atliekamų darbų spektro žemės ūkio įmonėse, ribotų VDI atliekamos žemės ūkio ir miškininkystės EVR įmonių priežiūros galimybių), nesant atitinkamų stabilizuojančių padėčių makroinstrumentų (teisinio reguliavimo subalansuojančio darbdavius motyvuojančių veiksnių užtikrinti DSS reikalavimų vykdymą įmonėse su adekvačių sankcijų už DSS reikalavimų pažeidimus taikymo aspektais), išlieka.

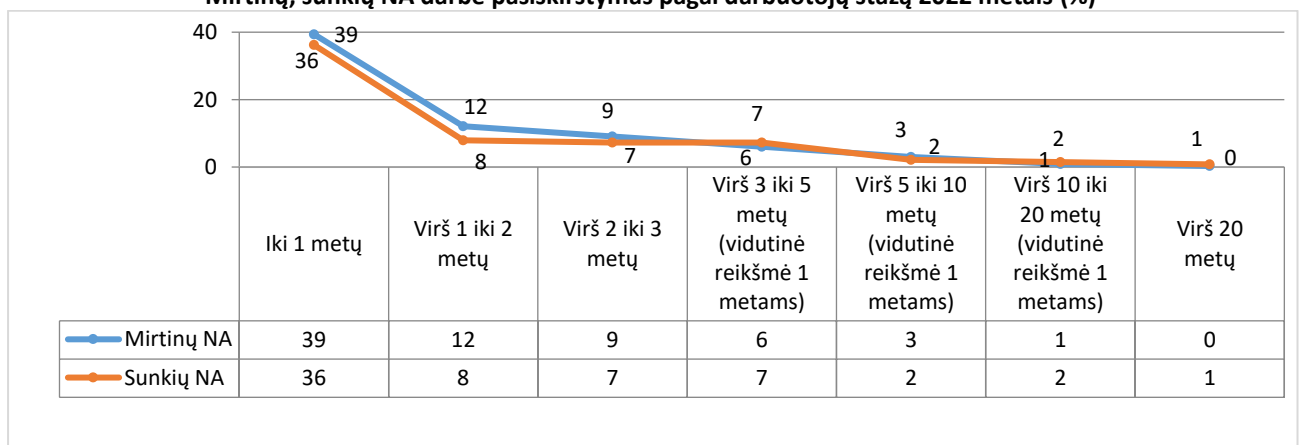
Sunkių ir lengvų NA darbe rodikliai patvirtina EVR kvalifikavimo pagal pavojingumą NA darbe įvykti aspektus.

Lengvų NA darbe pasiskirstymas pagal įmonių EVR 2022 metais (%)

2022 m. žuvo 13 darbuotojų, kurių darbo stažas įmonėje iki 1 metų. 50 aptariamų grupės darbuotojams buvo sunkiai pakenkta sveikatai.

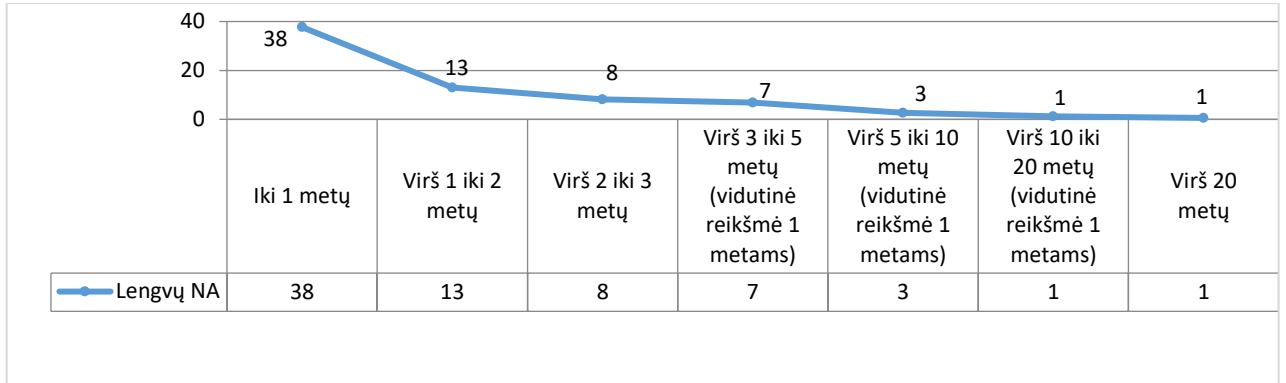
Mirtinų, sunkių NA darbe pasiskirstymas pagal darbuotojų stažą 2022 metais (%)

NA darbe pasiskirstymo pagal darbuotojų stažą analizė rodo, kad ir 2022 m. didžiausia rizika NA darbe įvykti išlieka darbuotojams, kurių darbo stažas įmonėje iki 1 metų.

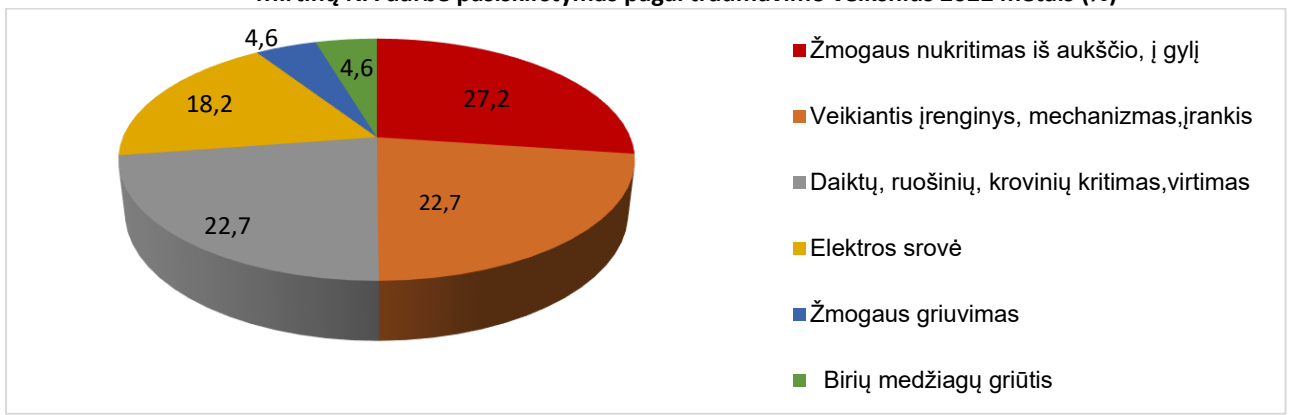
2022 m. mirtinų NA darbe, įvykusių darbuotojams, kurių darbo stažas įmonėje yra iki 1 metų, skaičius, lyginant su 2021 m., sumažėjo 4 atvejais (2021 m. dėl įvykių darbe žuvo 17, o 2022 metais – 13 minėtos grupės darbuotojų). Tokia kaita buvo sąlygota mirtinų NA darbe, įvykusių darbuotojams, kurių darbo stažas įmonėje yra iki 1 metų, skaičiaus mažėjimo statybos (2021 m. statybos EVR žuvo 5 darbuotojai, o 2022 m. – 3 darbuotojai) EVR įmonėse.

Lengvų NA darbe pasiskirstymo pagal darbuotojų stažą įmonėse 2022 metų analizė atitinka mirtinų ir sunkių NA darbe pasiskirstymo pagal darbuotojų stažą dėsningumus.

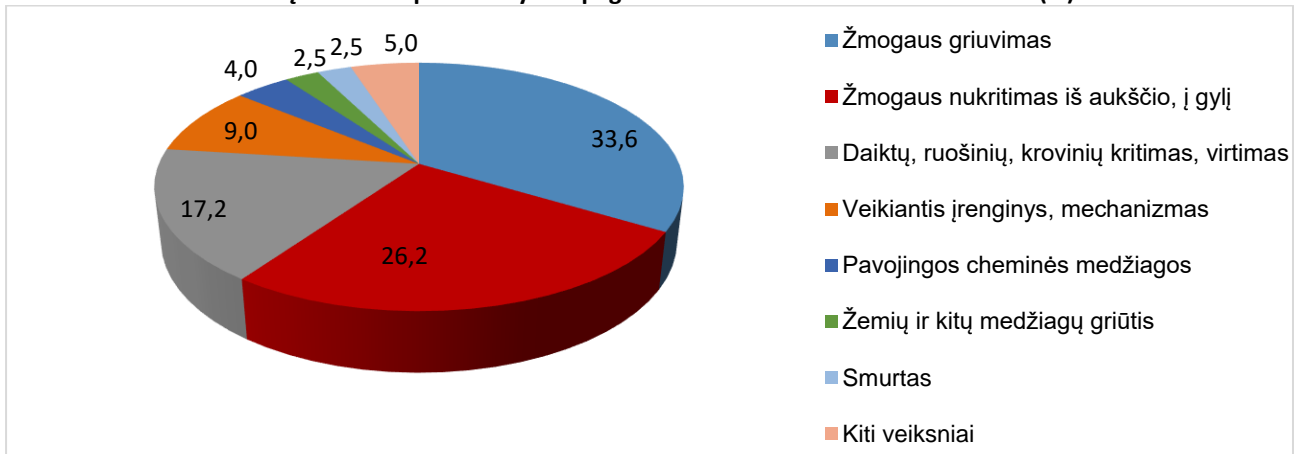
2022 m. daugiausiai darbuotojų žuvo nukritę iš aukščio (6 darbuotojai). 4 darbuotojai žuvo nuo elektros srovės poveikio. Veikiantys įrenginiai, įrankiai mirtinai sužalojo 5 darbuotojus. Taip pat 5 darbuotojai buvo mirtinai traumuoti dėl daiktų, ruošinių, krovinių kritimo/virtimo iš aukščio.

Mirtinių NA darbe pasiskirstymas pagal traumavimo veiksnius 2022 metais (%)

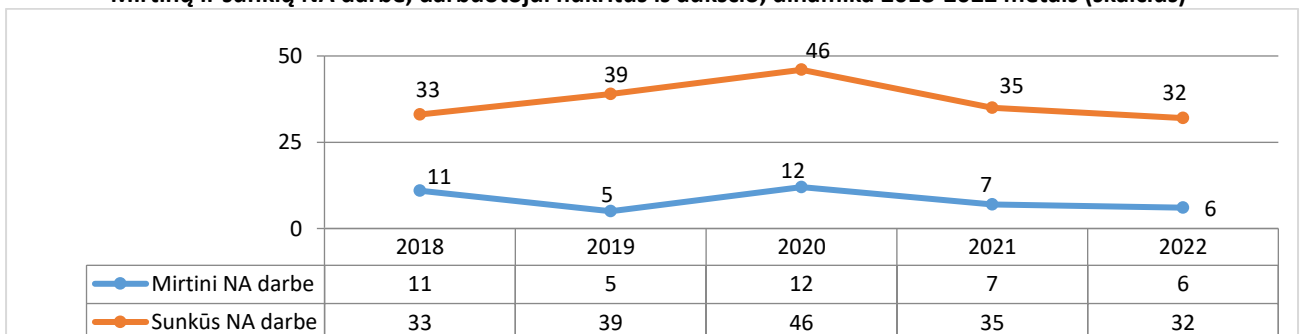

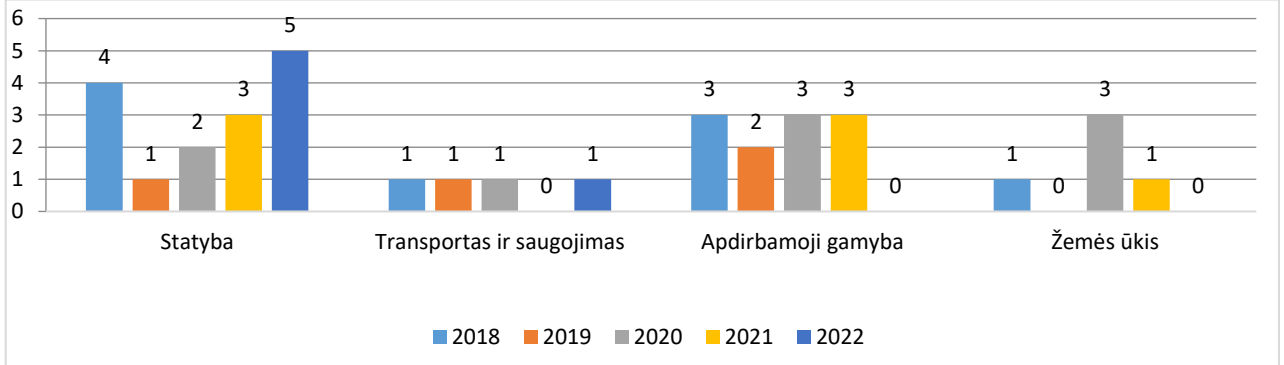
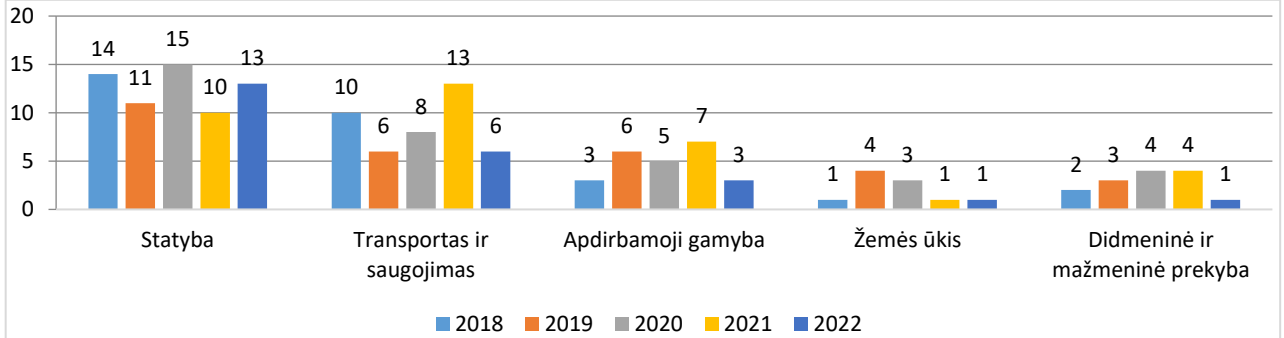
Sunkius sužalojimus darbuotojai dažniausiai patyrė dėl analogiškų veiksnių. Dėl griuvimo buvo sunkiai pakenkta 41, o nukritus iš aukščio 32 darbuotojų sveikatai. Veikiantys įrenginiai, įrankiai sužalojo 11 darbuotojų.

Sunkių NA darbe pasiskirstymas pagal traumavimo veiksnius 2022 metais (%)

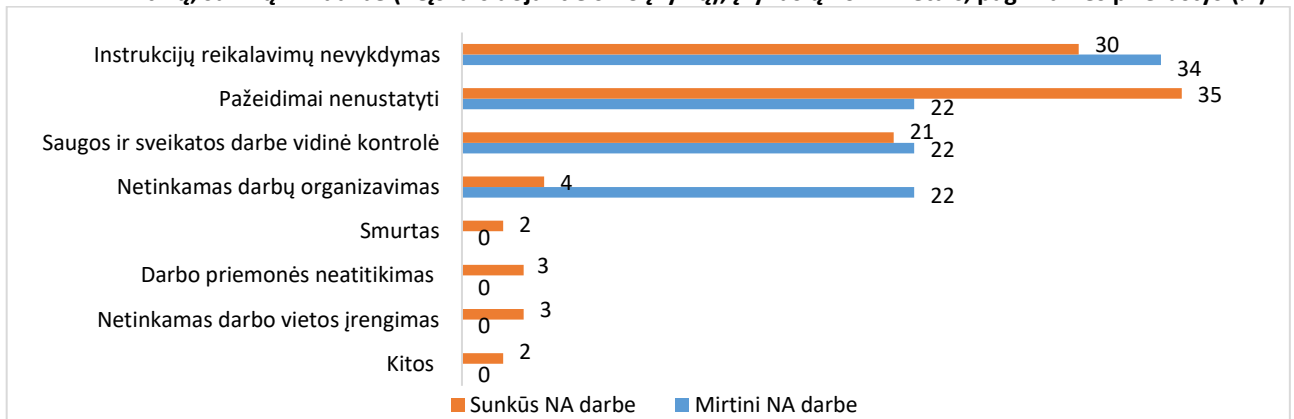
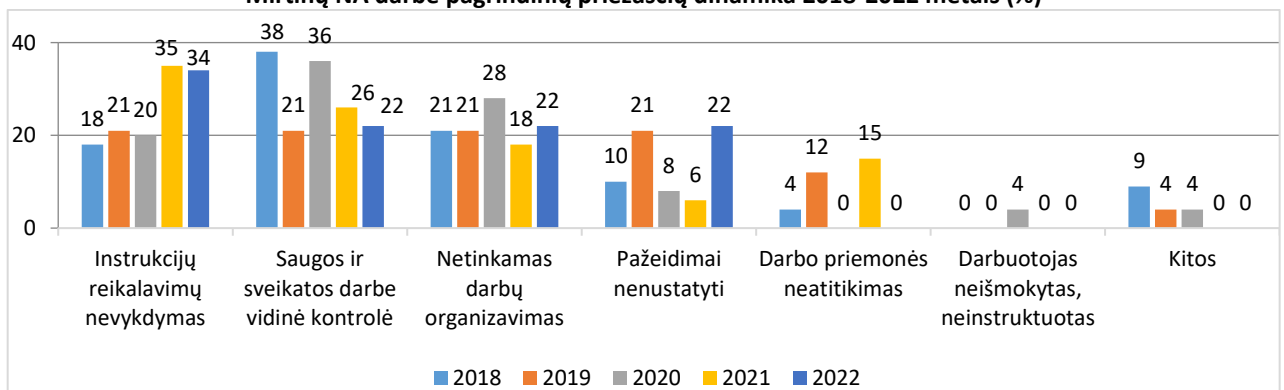
Mirtinių ir sunkių NA darbe, darbuotojai nukritus iš aukščio, dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

Mirtinų NA darbe, įvykusių darbuotojai nukritus iš aukščio, dinamika pagal įmonių EVR 2018-2022 metais (skaičius)

Sunkių NA darbe, įvykusių darbuotojai nukritus iš aukščio dinamika pagal įmonių EVR 2018-2022 metais (skaičius)

Traumavimo veiksnių pasiskirstymo raida pagal įmonių EVR, nors ir stebima neženkli atvejų mažėjimo tendencija, suponuoja išvadą, kad kritimo iš aukščio veiksnio kontrolei bei darbuotojų apsaugai nuo kritimo iš aukščio darbo vietose statybos ir kitų EVR (transporto ir saugojimo, apdirbamos gamybos bei žemės ūkio EVR) įmonėse darbdavių įgyvendinamos organizacinės bei techninės priemonės vis dar yra nepakankamos.

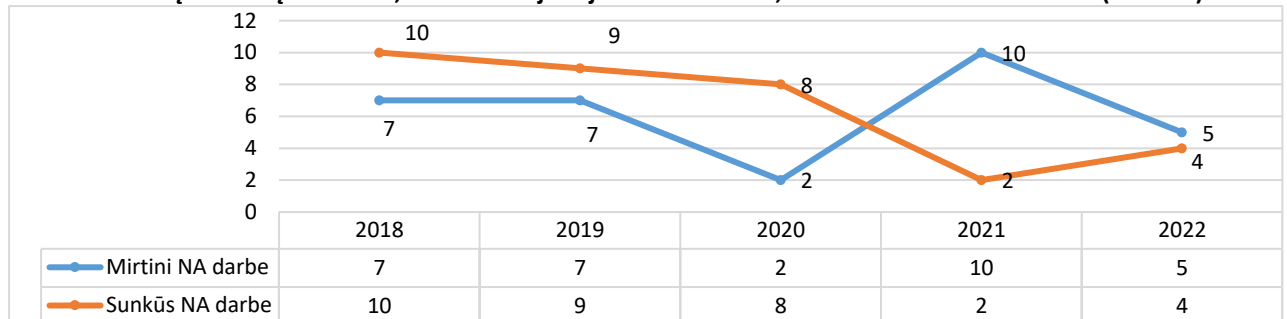
Pagrindinės sunkius ir mirtinus NA darbe sąlygojančios priežastys yra darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės nepakankamumas įmonėse, netinkamas darbų organizavimas bei darbuotojams privalomų norminių ir lokalinių teisės aktais nustatytų reikalavimų nevykdymas.

Mirtinų, sunkių NA darbe (neįskaičiuojant eismo įvykių), įvykusių 2022 metais, pagrindinės priežastys (%)

Mirtinų NA darbe pagrindinių priežasčių dinamika 2018-2022 metais (%)

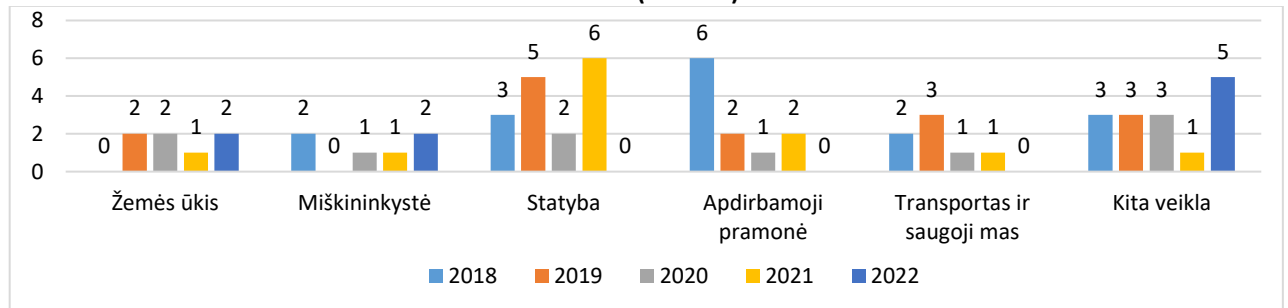
Išliekantys aukšti procentiniai įverčiai, kai įvykį darbe sąlygoja vidinės DSS būklės kontrolės įmonėje nepakankamumas ir netinkamas darbų organizavimas bei darbo priemonės neatitiktymas DSS reikalavimams rodo, kad jau ne vienus metus akcentuojamos problemos apie profesinės rizikos vertinimo ribotumus šalies įmonėse aktualumas išlieka.

NA darbe dėl instrukcijų reikalavimų nevykdymo didėjimo tendencijos suponuoja naujų metodų, skatinančių saugos kultūros koncepcijos įsavinimo visuomenėje, paieškų ir įgyvendinimo šiandieniniame etape būtinumą; 2022 metais mirtinų NA darbe, įvykusių neblaiviems darbuotojams mažėjo.

Mirtinų ir sunkių NA darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, dinamika 2018-2022 metais (skaičius)

Mirtinų ir sunkių NA darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, pasiskirstymas pagal įmonių EVR 2018-2022 metais (skaičius)

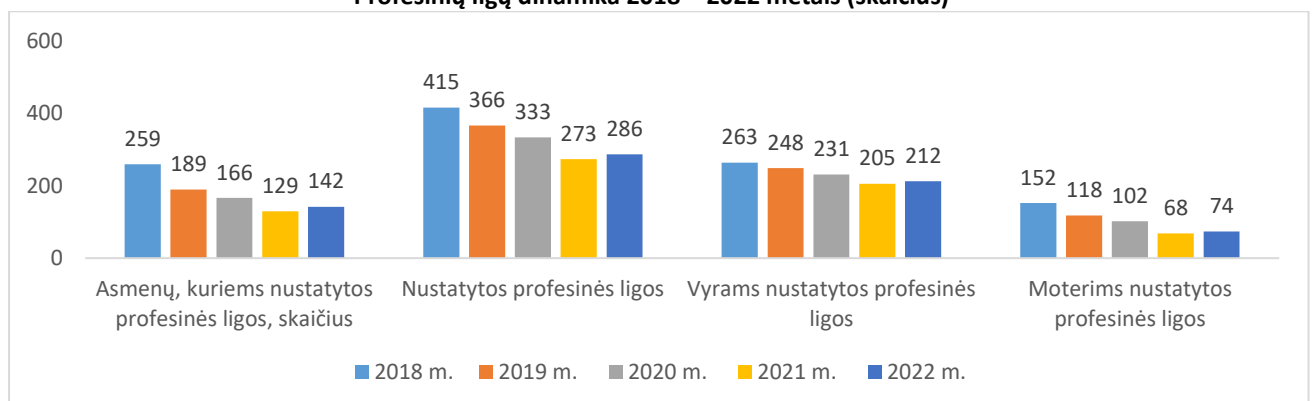

Mirtinų NA darbe, įvykusių neblaiviems darbuotojams, skaičius ir procentinės išraiškos visoje mirtinų NA darbe struktūroje, sumažėjimas (sumažėjo 5 atvejais arba nuo 25,6% iki 21,7%), lyginant su 2021 metais, patvirtina išsakytas nuostatas apie COVID-19 pandemijos sąlygotų DSS vidinės kontrolės ribotumų įtaką NA darbe dinamikai.

PROFESINIŲ LIGŲ ANALIZĖ

Per 2022 metus užregistruotos 286 profesinės ligos 142 asmenims. Tai 13 profesinių ligų ir 13 asmenų daugiau negu 2021 metais. Vienam asmeniui 2022 m. vidutiniškai buvo nustatyta po 2 profesines ligas (šaltinis: Profesinių ligų valstybės registro duomenys).

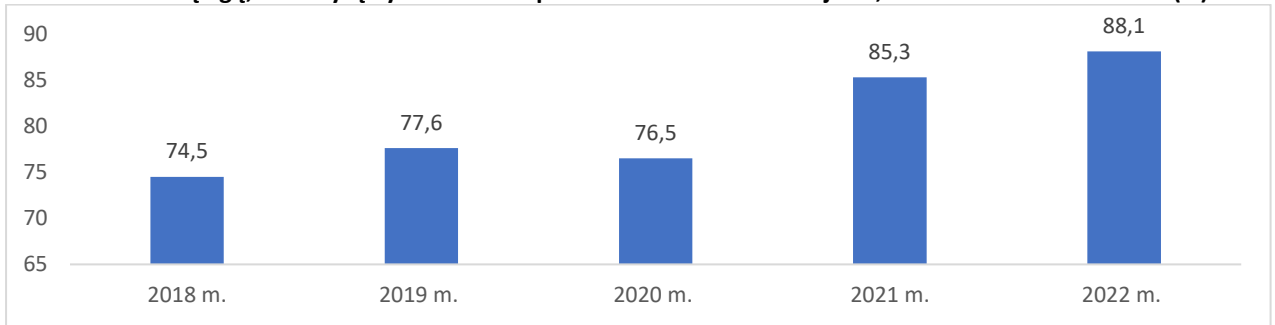
Profesinių ligų dinamika 2018 – 2022 metais (skaičius)

Sergamumo profesinėmis ligomis dinamikos analizė rodo, kad 2018–2022 metų laikotarpiu, asmenų, kuriems diagnozuojamos profesinės ligos, ir profesinių ligų skaičius mažėjimo tendencija išlieka.

Daugiausia profesinių ligų 2022 m. nustatyta 55 – 64 metų amžiaus asmenims, turintiems 35 – 44 m. darbo stažą. Analogiška yra ir laikotarpio tendencija: 2018 – 2022 metų laikotarpį daugiau kaip pusė profesinių ligų buvo nustatyta 55 – 64 metų amžiaus asmenims, turintiems 35 – 44 metų darbo stažą.

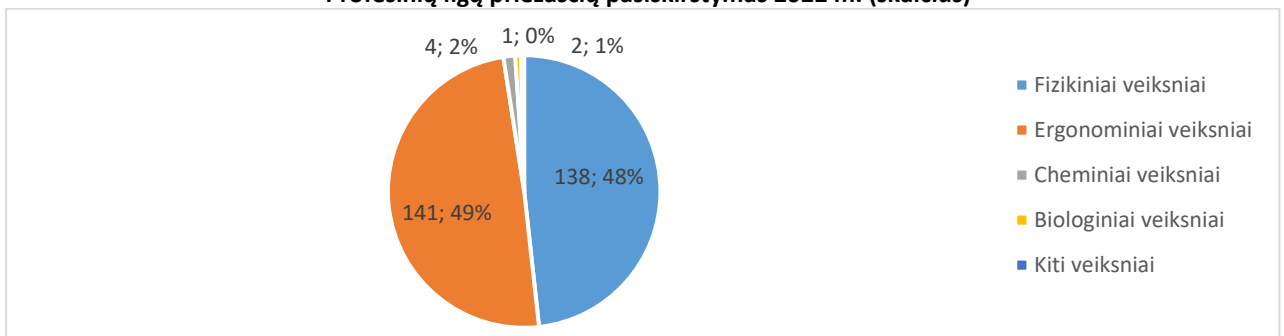
Profesinių ligų, nustatytų vyresniems kaip 55 m. amžiaus darbuotojams, dinamika 2018 – 2022 m. (%)

Asmenų, kuriems nustatomos profesinės ligos, amžiaus didėjimo tendencijos bei bendrame profesinių ligų mažėjimo fone, profesinių ligų diagnozavimas vis vėlesniame amžiuje patvirtina įgyvendinamų DSS prevencijos priemonių veiksmingumą.

Profesinių ligų priežasčių tendencijos 2018 m. – 2022 m. laikotarpiu iš esmės nesikeitė.

Profesinių ligų priežasčių pasiskirstymas 2022 m. (skaičius)

Pagrindinėmis profesinių ligų priežastimis 2018 – 2022 metų laikotarpiu išliko ergonominiai (krovinių kėlimas rankomis, kartotiniai rankų judesiai) ir fizikiniai profesinės rizikos veiksniai, kurie bendrai sąlygojo 97,6% nustatytų profesinių ligų.

Pagal ekonominės veiklos rūšis 2022 m. daugiausia profesinių ligų diagnozuota transporte ir saugojime – 23,1% (66 profesinės ligos), statybose – 21,7% (62 profesinės ligos) apdirbamojoje gamyboje – 20,3% (58 profesinės ligos).

Didžiausia rizika profesinėms ligoms išsivystyti išlieka statybos, transporto, žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose, kuriuose dažniausiai profesinės ligos nustatomos sunkiojo transporto ir mechanizmų vairuotojams

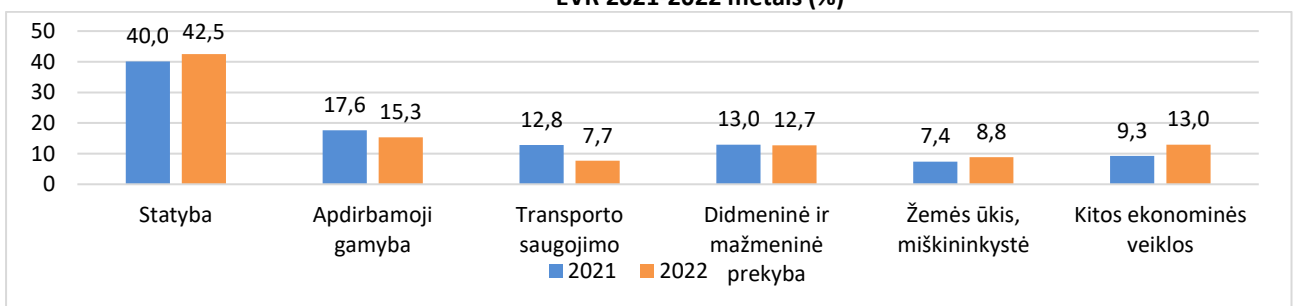
DSS TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMŲ ANALIZĖ

2022 m. VDI inspektoriai atliko 3697 patikrinimus kaip laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau – DSS) teisės aktų reikalavimų. Kaip užtikrinamas darbo įstatymų reikalavimų laikymasis buvo atlikti 4972 patikrinimai. 2021 m. kaip laikomasi DSS teisės aktų reikalavimų buvo atlikti 3751 patikrinimas.

2022 m. VDI atliktų inspektavimų išdavoje darbdaviams buvo surašytas 1536 privalomai vykdytinas reikalavimas R1, įvardijant nustatytus 3379 pažeidimus, iš kurių 441 (arba 13,1%, skaičiuojant nuo visų identifikuotų pažeidimų skaičiaus) darbo teisės ir 2938 (arba 86,9%) DSS reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimus.

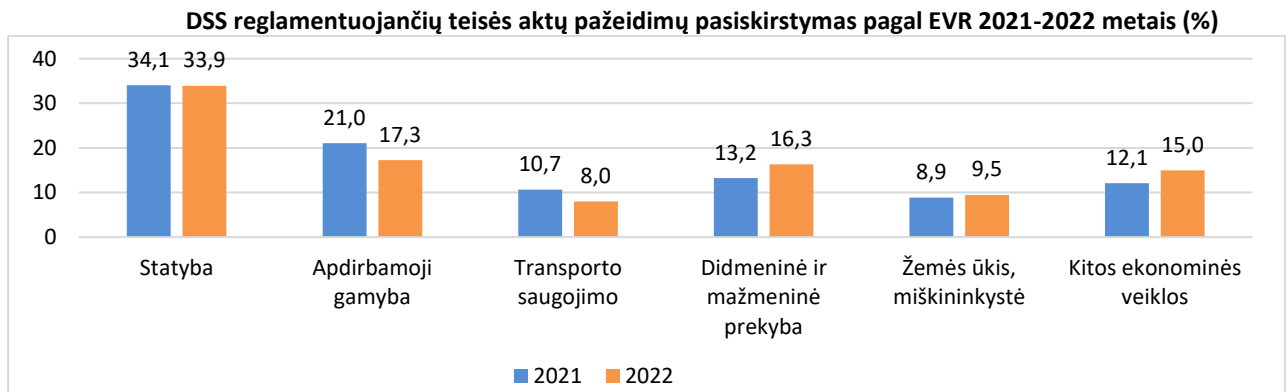
2022 m. DSS reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų užtikrinimo klausimais dažniausiai buvo tikrinamos statybos (1573 patikrinimai DSS klausimais), apdirbamosios gamybos (566 patikrinimai), didmeninės mažmeninės prekybos (470), transporto ir saugojimo (283), žemės ūkio bei miškininkystės (326) EVR įmonės. Minėtų EVR įmonėms teko 87,0% visų DSS patikrinimų.

Patikrinimų dėl DSS reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų užtikrinimo pasiskirstymas pagal EVR 2021-2022 metais (%)

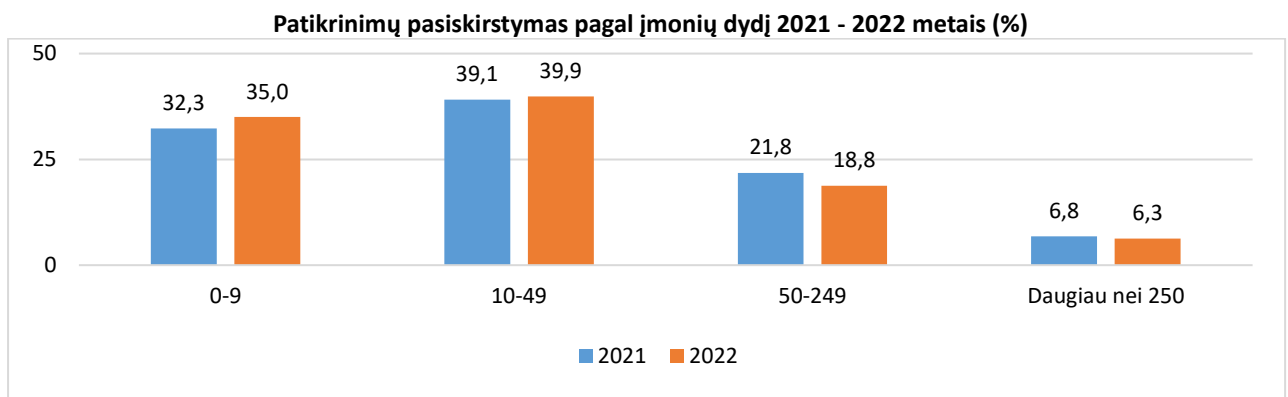
VDI patikrinimai planuojami ir atliekami pavojingiausiose NA darbe įvykti bei darbuotojui susirgti profesine liga EVR įmonėse.

2022 m. daugiausia DSS pažeidimų buvo fiksuota statybos (996 DSS pažeidimai), apdirbamosios gamybos (508), didmeninės ir mažmeninės prekybos (480), transporto ir saugojimo (236), žemės ūkio, miškininkystės (278) EVR įmonėse. Minėtų EVR įmonėms teko 85,0% visų nustatytų DSS pažeidimų.

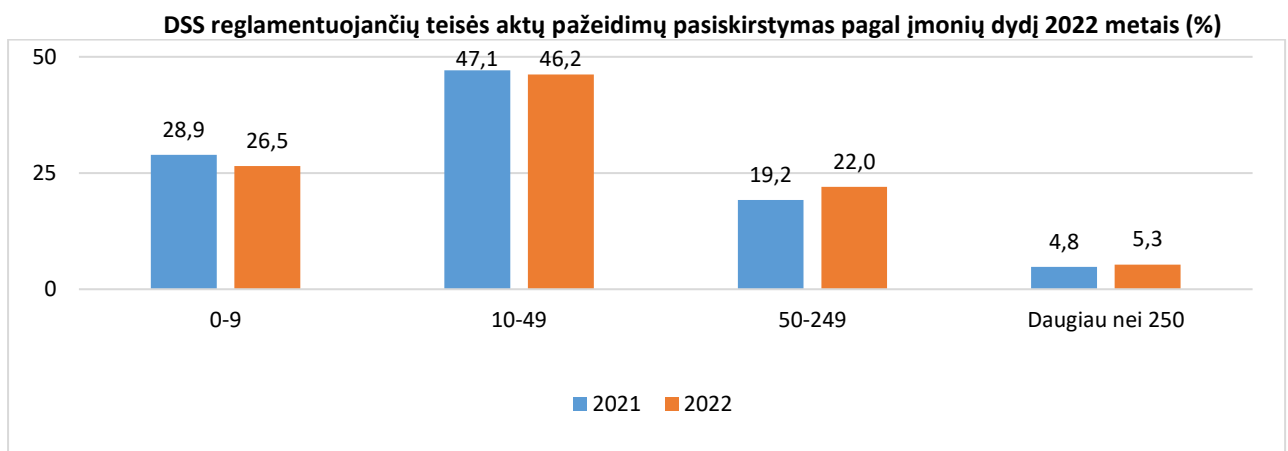

VDI atliktų patikrinimų ir nustatytų pažeidimų santykio pasiskirstymas (didžiausios rizikos nelaimingam atsitikimui darbe įvykti ar darbuotojui susirgti profesine liga EVR vis mažesnės rizikos EVR aspektu) pagal EVR procentine išraiška iš esmės yra pariteto lygmenyje.

2022 metais DSS klausimais dažniausiai buvo tikrinamos įmonės, kuriose dirba nuo 10 iki 49 darbuotojų (atlikti 1475 įmonių patikrinimai) bei įmonės, kuriose dirba iki 9 darbuotojų (atlikti 1295 įmonių patikrinimai).

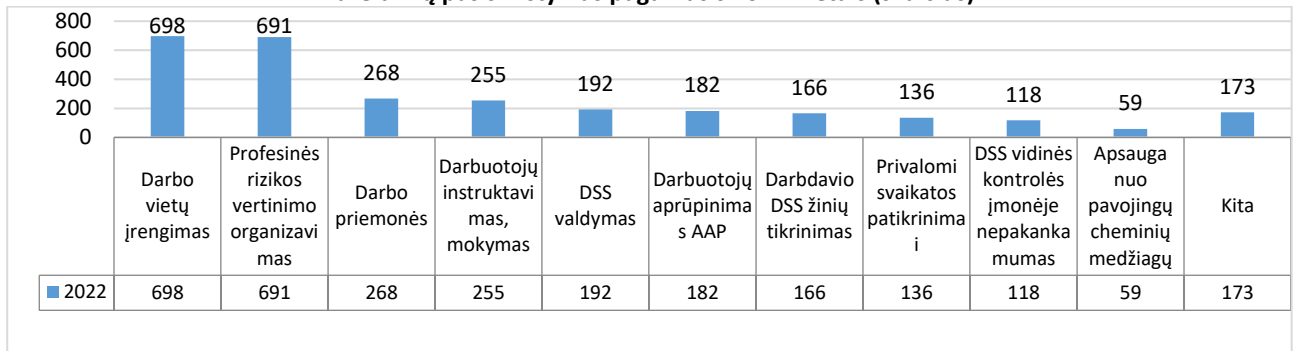
2022 m. įmonių grupėje, kurioje dirba iki 9 darbuotojų buvo nustatyti 780, grupėje, kurioje dirba nuo 10 iki 49 darbuotojų – 1357, nuo 50 iki 249 darbuotojų – 646 ir įmonėse, kuriose dirba virš 250 darbuotojų, – 155 pažeidimai.

Įmonėse, kuriose dirba nuo 1 iki 9 darbuotojų 1 patikrinimui teko 0,6, įmonių grupėje nuo 10 iki 49 darbuotojų – 0,92, nuo 50 iki 249 darbuotojų – 0,93, įmonėse, kuriose dirba virš 250 darbuotojų – 0,67 pažeidimo.

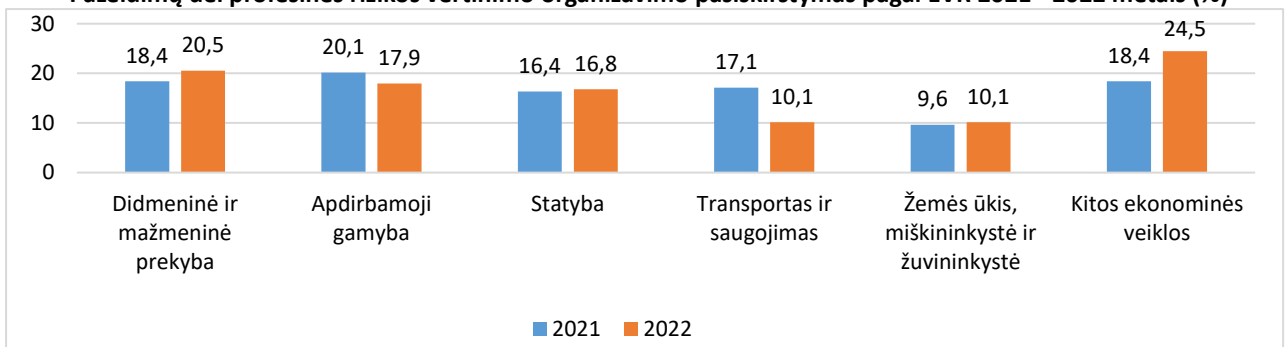
2022 m. VDI atliktų ūkio subjektų patikrinimų metu didžiausią nustatytų pažeidimų dalį sudarė pažeidimai susiję su netinkamai/neišbaigta (neatitinkant teisės aktų reikalavimams) atliktu profesinės rizikos vertinimu įmonėse.

Pažeidimų pasiskirstymas pagal rūšis 2022 metais (skaičius)

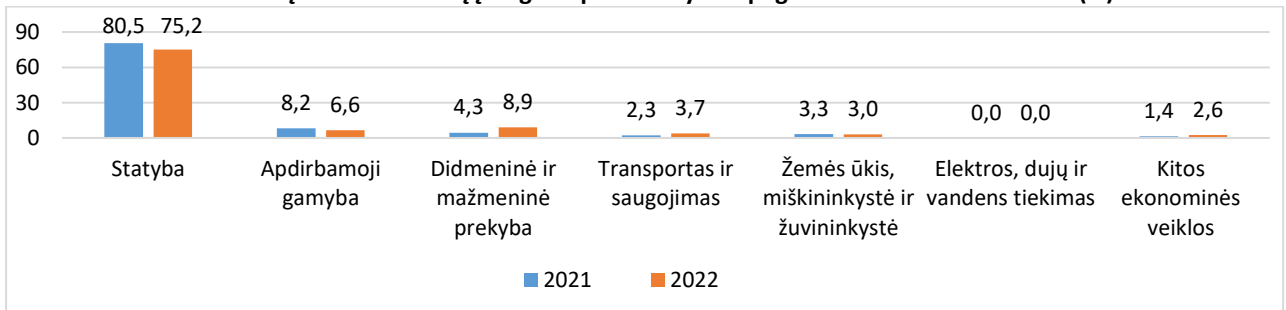
Pažeidimai dėl profesinės rizikos vertinimo organizavimo (691 pažeidimas), darbo vietų įrengimo (698 pažeidimai), dėl darbuotojų saugos ir sveikatos vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumo (118 pažeidimų), darbuotojų saugos ir sveikatos valdymo (192 pažeidimai) sudaro (1699 pažeidimai) apima 58% visų pažeidimų.

Pažeidimų dėl profesinės rizikos vertinimo organizavimo pasiskirstymas pagal EVR 2021 - 2022 metais (%)

Pažeidimai dėl profesinės rizikos vertinimo organizavimo beveik tolygiai pasiskirsto visose EVR įmonėse tai yra ši pažeidimų rūšis būdinga visoms EVR.

Pažeidimų dėl darbo vietų įrengimo pasiskirstymas pagal EVR 2021 - 2022 metais (%)

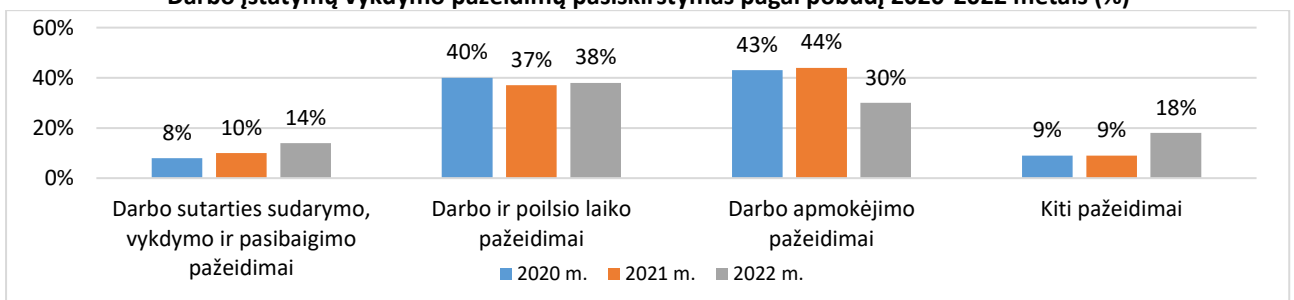

Daugiausiai pažeidimų dėl darbo vietų įrengimo nustatoma statybos EVR įmonėse – tai tiesiogiai koreliuoja su mirtinų NA darbe dinamika.

DARBO TEISĖS AKTŲ PAŽEIDIMŲ ANALIZĖ

2022 m. VDI pareigūnų surašytuose reikalavimuose pašalinti pažeidimus nustatytų pažeidimų skaičius mažėjo. Buvo nustatyti 441 darbo teisės aktų pažeidimai (2021 m. – 524 pažeidimai, 2020 m. – 819). 2022 m. daugiausiai nustatyta daugiausiai nustatoma darbo ir poilsio laiką reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų (135 pažeidimai) bei pažeidimų dėl darbo užmokesčio (darbo apmokėjimo organizavimas, darbo apmokėjimo sistemos nustatymas ir kt. – 130 pažeidimų).

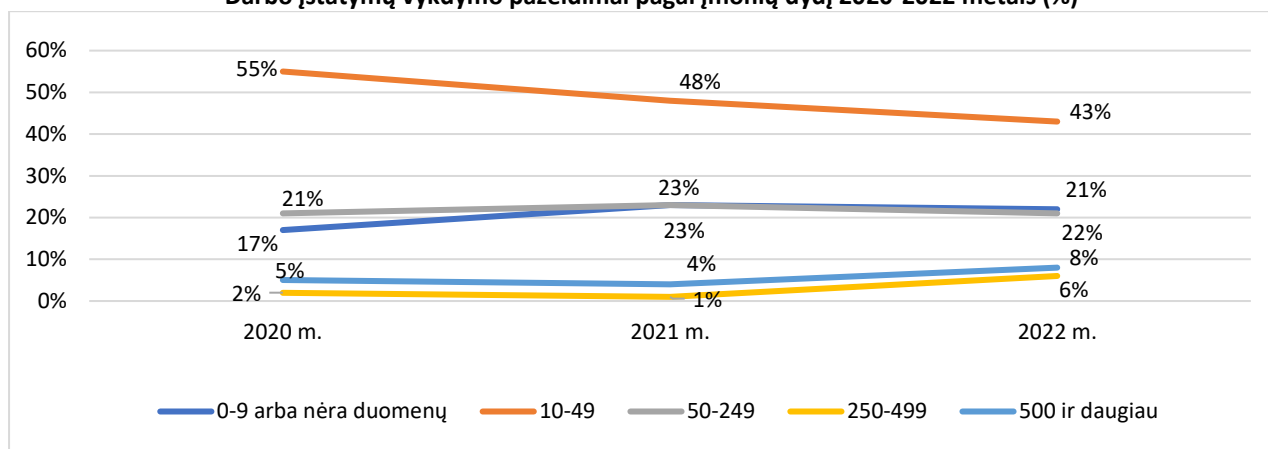
Darbo įstatymų vykdymo pažeidimų pasiskirstymas pagal pobūdį 2020-2022 metais (%)

Tokie pažeidimai, kaip nežymimas dirbtas darbo laikas, neapskaitomas viršvalandinis ir naktinis darbas, darbai organizuojami poilsio dienomis, nesilaikoma darbo ir poilsio laiko reikalavimų, suponuoja išvadą apie išliekančią ir didėjančią nelegalaus darbo, kuris ir toliau yra keičiamas įvairiomis (aukščiau minėtomis) nedeklaruoto darbo formomis, problematiką.

2022 m. daugiausia darbo įstatymų pažeidimų nustatyta įmonėse, kuriose dirbo nuo 10 iki 49 darbuotojų.

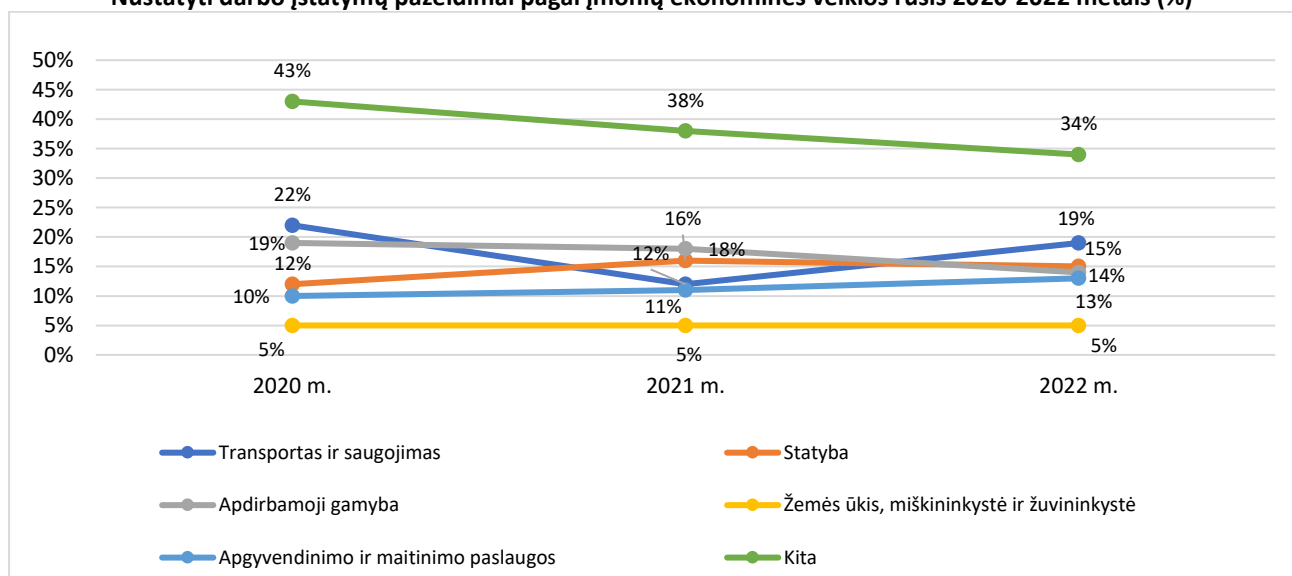
Darbo įstatymų vykdymo pažeidimai pagal įmonių dydį 2020-2022 metais (%)

Aptarti rodikliai galimai sąlygoti, kad patikrinimų darbo įstatymų vykdymo klausimais taip pat atliekama daugiausiai įmonėse, kuriose dirba iki 49 darbuotojų – 2022 m. buvo atlikta 86% visų patikrinimų.

Darbo įstatymų pažeidimų 2022 m. daugiausia buvo nustatoma transporto ir saugojimo, statybos ir apdirbamosios gamybos sektoriuose.

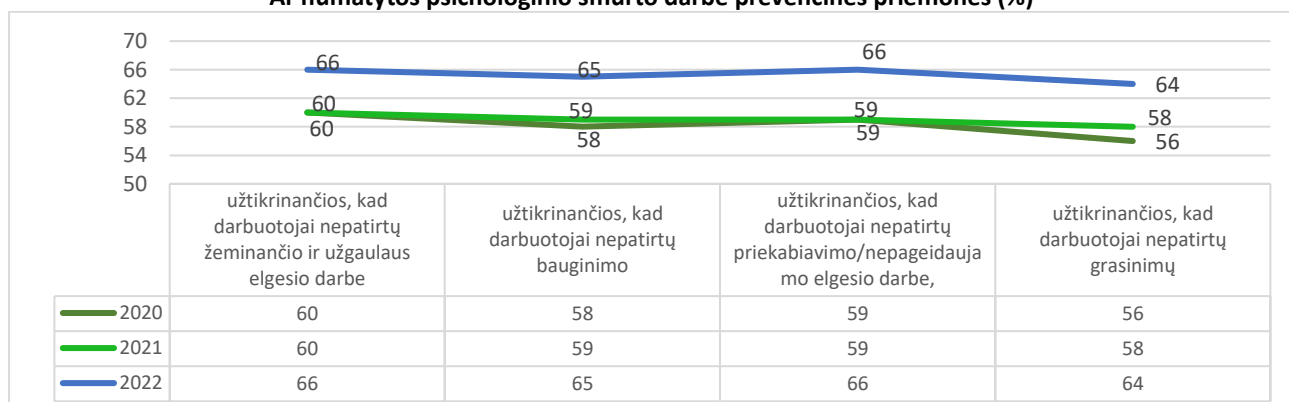
Nustatyti darbo įstatymų pažeidimai pagal įmonių ekonominės veiklos rūšis 2020-2022 metais (%)

Nustatomų darbo įstatymų pažeidimų skaičiaus kitimas susijęs su VDI nuolatine atitinkamų EVR įmonių stebėseną ir kontrole, 2020-2022 m. paskelbtais karantiniais, įmonių veiklų apribojimais, prekybos vykdymu internetu.

Psichologinio smurto prevencijos srityje stebimos pozityvios situacijos kaitos tendencijos.

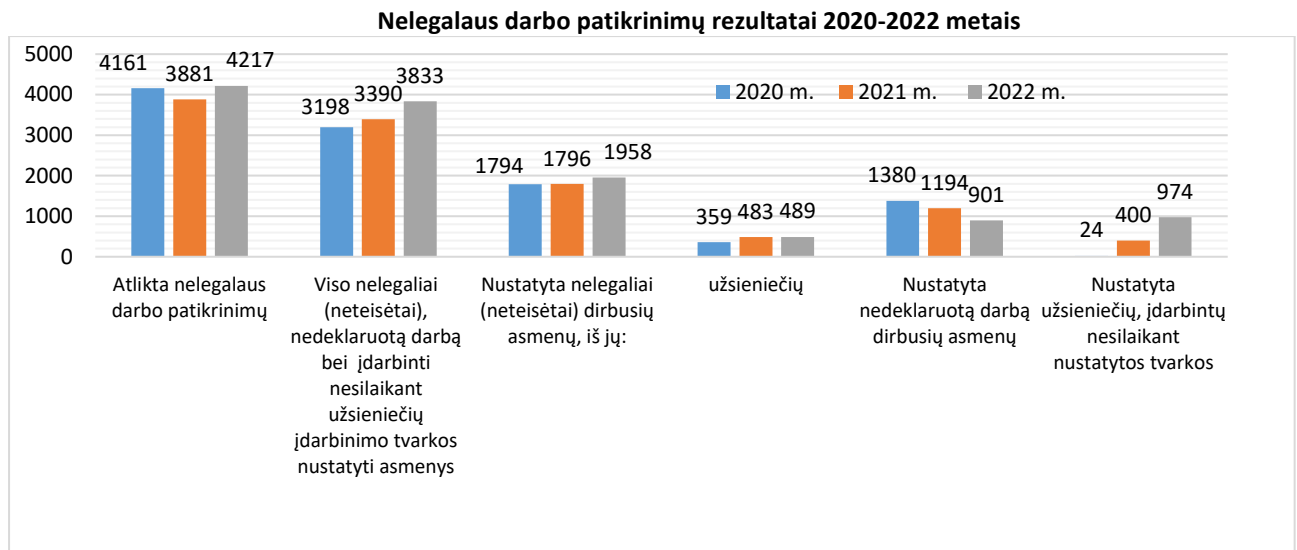
Ar numatytos psichologinio smurto darbe prevencinės priemonės (%)

Įmonėse VDI nuosekliai vykdė psichosocialinės rizikos vertinimo gaunamos naudos įmonėms, darbuotojams bei darbo efektyvumui viešinti, rengė seminarus apie psichologinį smurtą bei darbdavių pareigas, užtikrinant darbuotojams emociškai saugias sąlygas ir veiksmai įtakojo didesnę ūkio subjektų, kuriuose atsižvelgiama į psichosocialinių rizikos veiksnių keliamą riziką darbuotojams, skaičių 2022 metais.

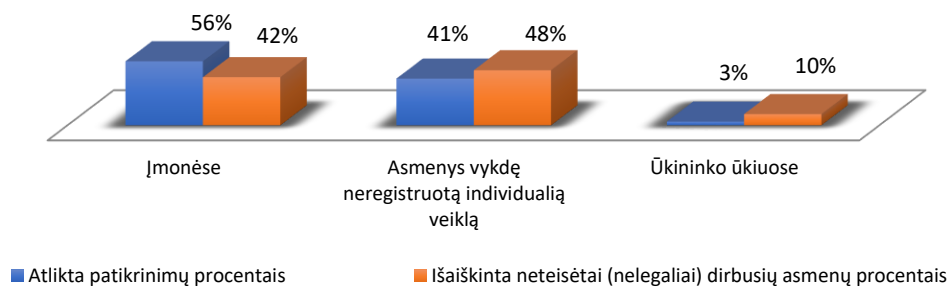
NELEGALAUS IR NEDEKLARUOTO DARBO BEI NEDEKLARUOTOS SAVARANKIŠKOS VEIKLOS DARBO KONTROLĖS REZULTATŲ ANALIZĖ

VDI per 2022 m. atliko 4 217 nelegalaus ir nedeklaruoto darbo, užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos bei vykdomos neregistruotos savarankiškos veiklos patikrinimų (toliau – ND patikrinimai), kurių metu buvo patikrinti 3 804 subjektai (iš jų patikrinta įmonių – 2 013, ūkininkų ūkių – 128 bei 1663 fiziniai asmenys). 1 302 ND patikrinimų metu statybvietėse buvo vykdoma dirbančių (esančių) asmenų kontrolė – patikrinta 2 670 asmenų, siekiant nustatyti ar jie turi skaidriai dirbančio asmens tapatybės identifikavimo kodą.

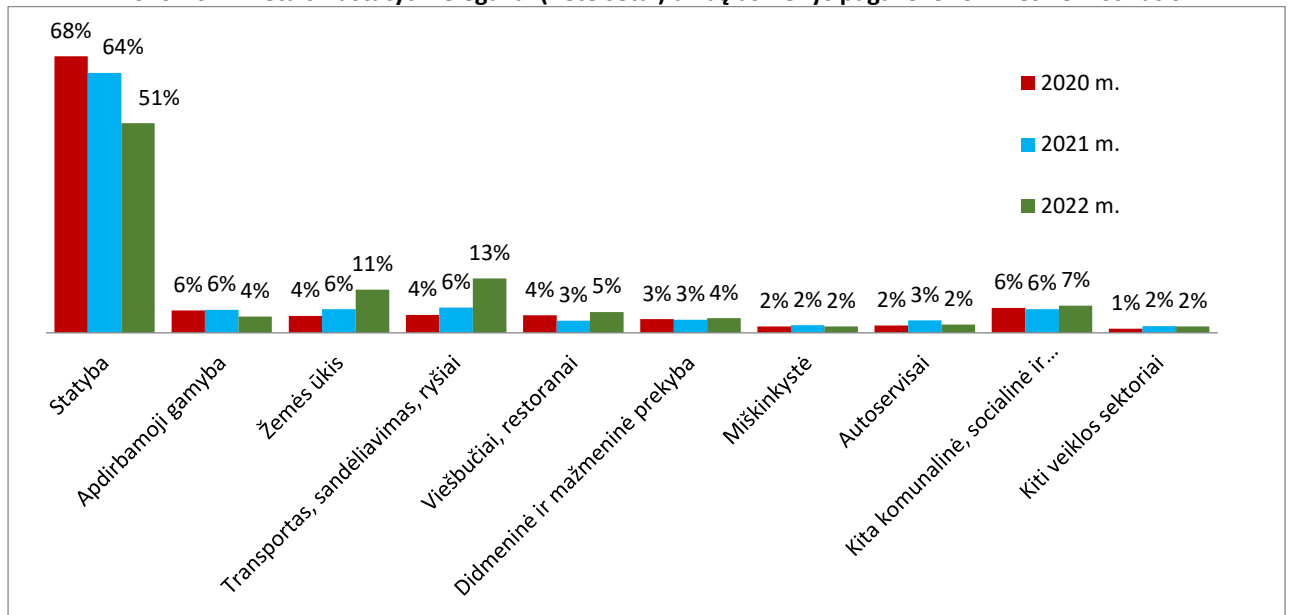
ND patikrinimų metu buvo nustatyti 3 833 nelegaliai dirbę ir neregistruotą savarankišką veiklą vykdę bei įdarbinti nesilaikant užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos asmenys (1 673 atvejais), iš jų 1 958 asmenys, kurie dirbo nelegaliai ir vykdė neregistruotą savarankišką veiklą (1 281 atvejais: iš jų 367 atvejais įmonėse (823 asmenys), 51 atvejais ūkininkų ūkiuose (192 asmenys)). Buvo nustatyti 548 asmenys dirbę be skaidriai dirbančio ID.

2022 metais nustatytų neteisėtai dirbusių asmenų skaičius (%)

ND patikrinimų daugiausia buvo atlikta statybos sektoriuje – 2677 patikrinimai. 2022 m. daugiausia nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų buvo nustatyta taip pat statybos sektoriuje – 1 007 asmenys.

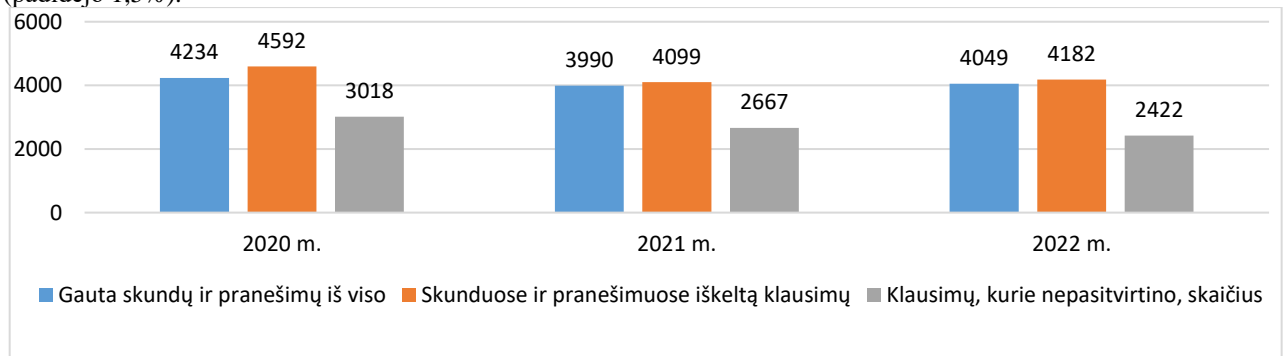
2020-2022 metais nustatyti nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys pagal ekonominės veiklos rūšis

2022 m. nustatytų nelegaliai dirbančių asmenų statybos sektoriuje, lyginant su 2021 m., sumažėjo beveik 12%, tam turėjo įtakos nuo 2022 m. balandžio 1 d. startavęs Skaidriai dirbančio ID kodo taikymas statybos sektoriuje. Dėl įvesto statybos sektoriuje Skaidriai dirbančio ID kodo ir taikomų pakankamai didelių sankcijų, 2022 m., kaip ir buvo prognozuojama, dominavo neregistruota savarankiška veikla individualios statybos namuose.

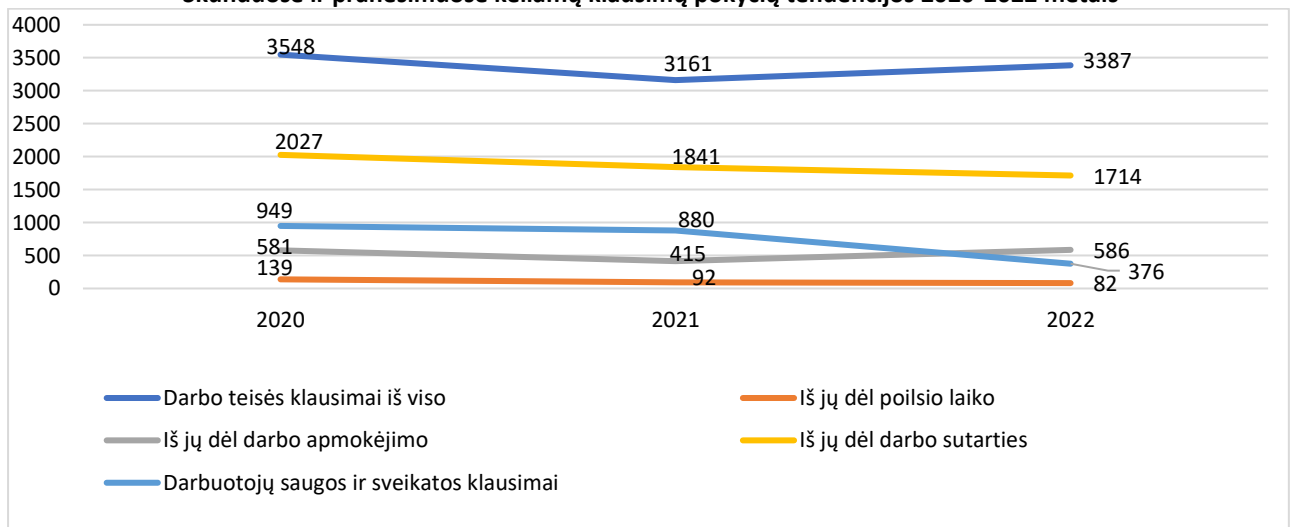
SKUNDŲ IR PRANEŠIMŲ ANALIZĖ

2022 m. gautų skundų ir pranešimų skaičius (4049), lyginant su 2021 m. duomenimis (3990), skaičius didėjo (padidėjo 1,5%).

2020 m. - 2022 m. stebima tendencija, kad daugiausiai nusiskundimų yra susiję su darbo įstatymų taikymo klausimais.

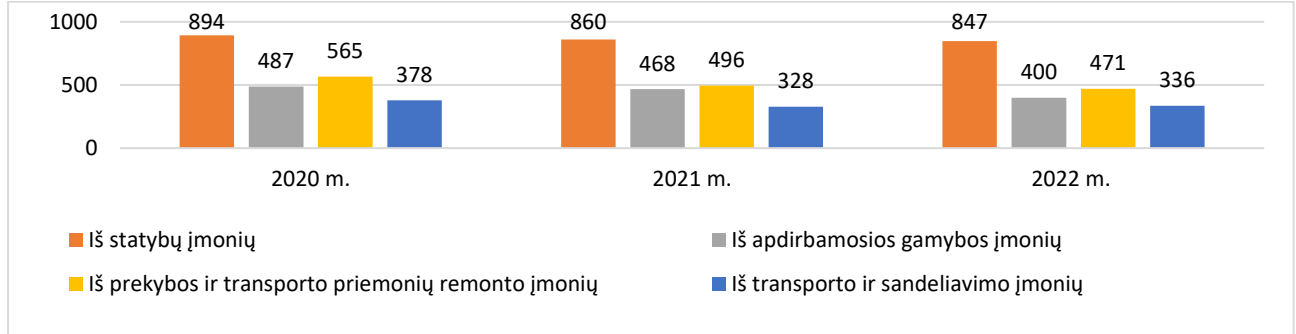
Skunduose ir pranešimuose keliamų klausimų pokyčių tendencijos 2020-2022 metais

Darbo teisinių santykių srityje daugiausiai skundžiamasi dėl įdarbinimo, darbo sutarties sudarymo, darbo sutarties sąlygų nesilaikymo, darbo ir poilsio režimo laikymosi, papildomų poilsio dienų nesuteikimo, darbo apmokėjimo ir galutinio atsiskaitymo, kasmetinių atostogų.

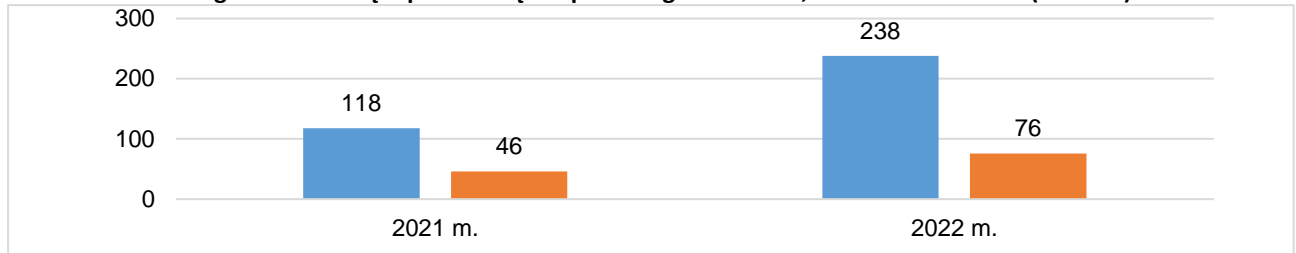
2022 m. daugiausia skundų ir pranešimų gauta iš apdirbamosios gamybos, statybos, didmeninės ir mažmeninės prekybos bei transporto priemonių remonto, transporto ir sandėliavimo įmonių.

Skundų ir pranešimų skaičius pagal ūkio subjektų ekonomines veiklas palyginamoji analizė 2020 – 2022 metais (skaičius)

2022 m. gauta daugiau skundų ir pranešimų, kuriuose buvo keliami klausimai dėl psichologinio smurto.

Išnagrinėta skundų ir pranešimų dėl psichologinio smurto, 2021 - 2022 metais (skaičius)

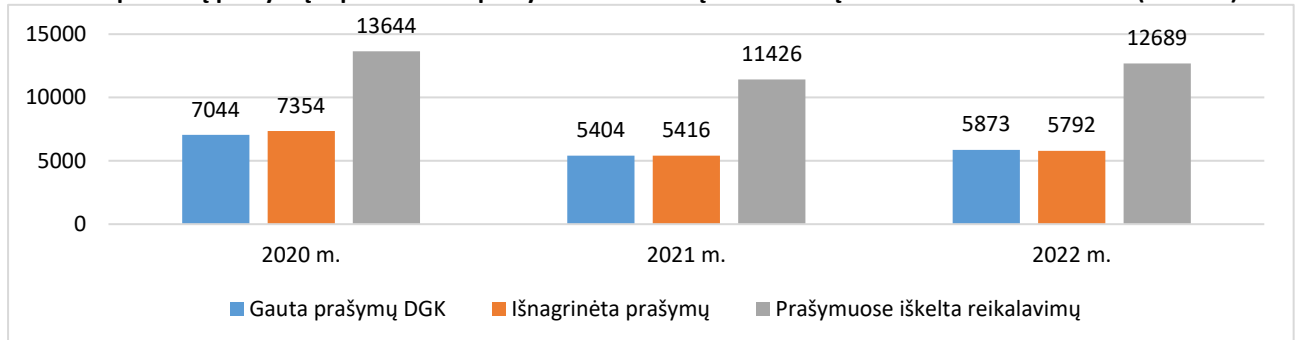

Darytina išvada, kad psichologinio smurto problema įmonėse, įstaigose, organizacijose yra labai aktuali ir reikšminga, darbuotojai žino apie savo teisių gynybą bei nebijo kreiptis pagalbos, ginant savo teises.

DARBO GINČŲ ANALIZĖ

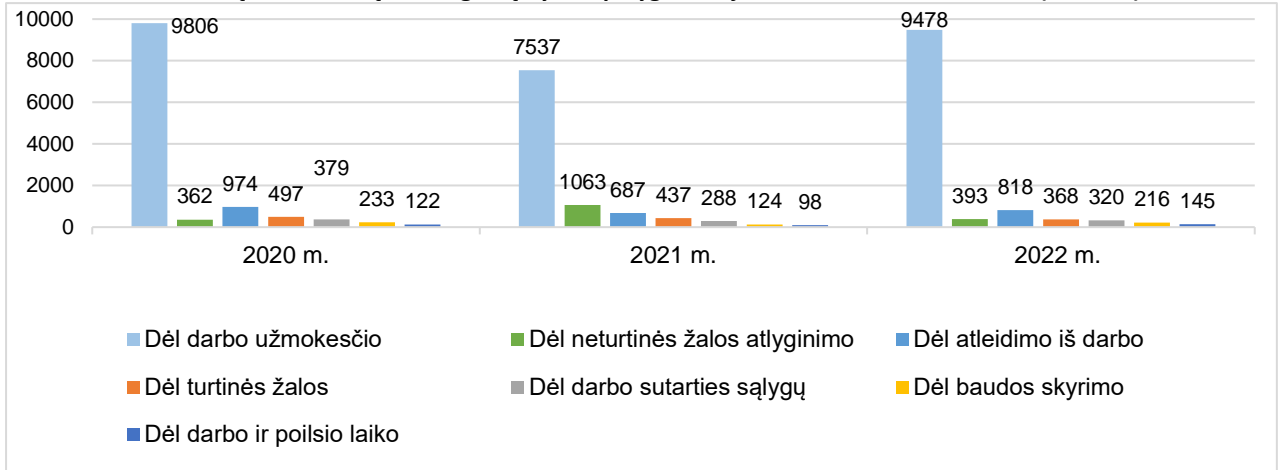
Gautų ir išnagrinėtų darbo ginčų komisijose (toliau – DGK) prašymų, palyginti su 2021 m., 2022 m. gauta apie 9%, o išnagrinėta apie 7% daugiau.

DGK pateiktų prašymų ir pateiktuose prašymuose keliamų reikalavimų analizė 2020-2022 metais (skaičius)

2022 m. daugiausia prašymų pateikė darbuotojai (95%, darbdaviai – 5%) reikalaudami darbo užmokesčio ir su juo susijusių sumų priteisimo.

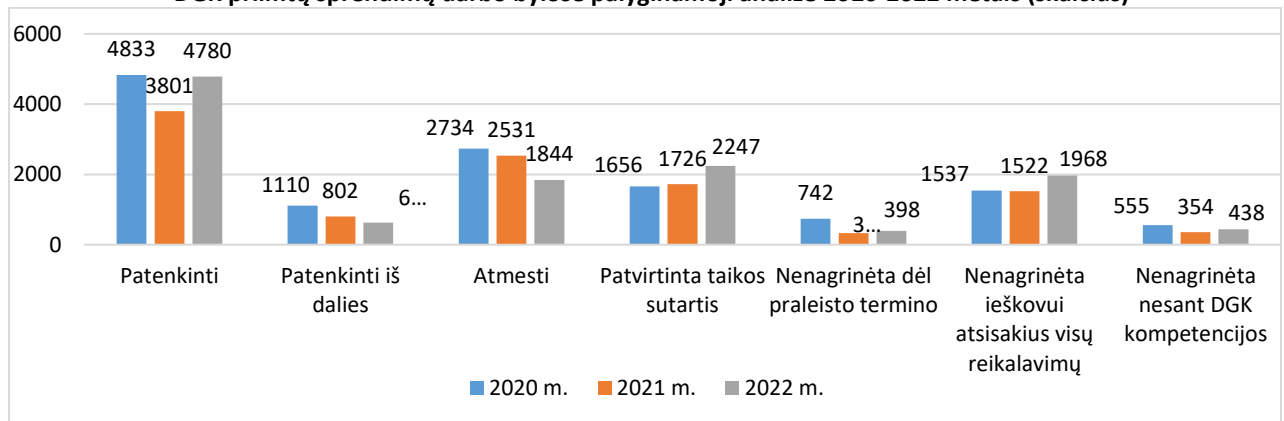
Keliamų reikalavimų darbo ginčų bylose palyginamoji analizė 2020-2022 metais (skaičius)

Išlieka stabili tendencija, kad absoliuti dauguma darbo ginčų buvo iškelta dėl darbo užmokesčio ir su juo susijusių sumų: 2022 m. tokie reikalavimai sudarė net 75% visų pareikštų reikalavimų.

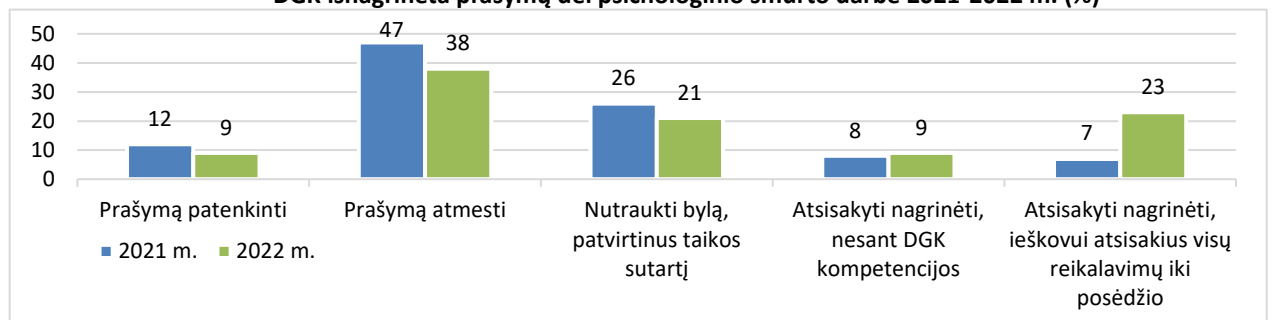
Per visą darbo ginčų komisijų veiklos laikotarpį susiformavusios tendencijos dėl darbo ginčų bylose priimamų sprendimų pasiskirstymo iš esmės nepasikeitė ir 2022 m. Iš visų išnagrinėtų reikalavimų apie 43% buvo išspręsti ieškovo naudai, t. y. reikalavimą tenkinant arba tenkinant iš dalies. Apie 18% reikalavimų buvo išspręsta taikos sutarties sudarymu.

DGK priimtų sprendimų darbo bylose palyginamoji analizė 2020-2022 metais (skaičius)

2022 metais, lyginant su 2021 m., darbo ginčų komisijos išnagrinėjo 23% daugiau prašymų, kuriuose buvo keliamas klausimas dėl psichologinio smurto ar mobingo darbe.

DGK išnagrinėta prašymų dėl psichologinio smurto darbe 2021-2022 m. (%)

KONTAKTINĖ INFORMACIJA

SAULIUS BALČIŪNAS	IRINA JANUKEVIČIENĖ	IEVA PILIČIAUSKAITĖ
Tel. . (8 5) 2 639955 saulius.balciunas@vdi.lt	Tel. (8 5) 210 4728 irina.janukeviciene@vdi.lt	Tel. (8 5) 239 7245 ieva.piliciauskaite@vdi.lt